

ÖNSÖZ

1071 Malazgirt zaferinden sonra Anadolu Türk yurdu haline gelmiştir. Anadolu Selçukluları, diğer bir tabirle Türkiye Selçukluları'nın Bizans ve Haçlı ordularıyla mücadelelerinin sonucunda özellikle 13. yüzyılın ikinci yarısında Alâeddin Keykubâd gibi sultanların sayesinde şehirler ma'mûr hale getirilmiş, ülke siyâsî, kültürel ve sosyal bakımdan bir nevi altın devrini yaşamıştır. 1243 yılında Köseadağ savaşında Moğol ordularına yenilmesiyle rüzgar tersine dönmüş, Anadolu yakılıp-yıkılmış katliamlar yapılmış, halk ağır vergiler altında ezilmiş, yönetici tabaka Moğolların elinde bir nevi oyuncak haline getirilmiş, istediklerini tahta çıkartmışlar, istediklerini de tahtan indirmişlerdir. Nihayetinde yine Moğolların eliyle 1308 yılında tarihe karışmıştır. Buna rağmen doğudan gelen sanatçıların getirdiği yeni üsluplarla, dirayetli vezirlerin ve devlet adamlarının anıtsal eserler yaptırdıkları da müşâhade edilmektedir.

Selçukluların Anadolu'ya adım attığı günlerden itibaren Türk-İslâm devletinin ilk dönemini oluşturması bakımından dönemin tarihine, kültür ve medeniyetine sanatına, dil ve edebiyatına vb. ait her tür bilgi ve belgenin kuyumcu titizliğiyle değerlendirilerek hazırlanacak akademik çalışmaların bilim dünyasına kazandırılması önem arz etmektedir.

Özellikle Selçuklu, genelde ise Ortaçağa ait sosyal konuları ihtivâ eden makaleleri yayınlama vizyon ve misyonuyla yayın hayatına devam eden dergimizin 9. sayısını yayınlayarak bilim dünyasına kazandırmanın heyecan ve bahtiyarlığını yaşamaktayız. Bu sayıda sekiz araştırma makalesi ve altı vefeyât yazısına yer verilmiştir.

Selçukluların yıkılmasıyla onların mirasını tevarüs eden Karamanoğulları ile Eretalılar ve Kadı Burhaneddin Ahmet hükümeti arasındaki hâkimiyet mücâdelesini konu alan çalışma bu sayıda yer almıştır. 15 Gazneli sultanının dînî, siyâsî, askerî, idârî ve ahlâkî özelliklerinden hareketle liderlik özelliklerini konu alan makale bu sayıda okunabilir. Daha önce iki ayrı kişi olduğu iddia edilen, Sultan Alp Arslan'ın oğlu Melik Şihâbü'd-Devle Ayaz İlyas'ın belgeler ve darp edilen sikkeler ışığında iki ayrı kişi değil aynı kişi olduğunu ortaya koyan makale bu sayıda yerini almıştır. Abbâsîlerin 836-892 yılları arasında Sâmerâ Dönemi olarak isimlendirilen evresinde Abbâsî halifelerinin unvanlarının sadece bir elkâb değil, bunun yanı sıra siyâsî, kültürel ve dînî anlamlar taşıdığını ortaya koyan, aynı zamanda sembolik anlamlarını, meşruiyet algısına katkılarını ve unvanların değişimini inceleyen çalışmadan bu sayıda istifade edilebilir.

Böğü Kağan'ın Maniheizm'i tanıyıp Uygurların resmi dînî haline getirdiği söz konusu dinin Türk kültür ve yaşamına uymayan yasaklarının ne derece hayatlarına aksettiği ve Ötüken Uygur Kağanlığı'nın yıkılışına etkisinin irdelendiği araştırma bu sayıda yer almaktadır. Anadolu Selçuklularında kadıların görevleri, devlet hiyerarşisindeki yeri, maiyetinde çalışanlar davâların halinde izledikleri yöntem ve kaynakların incelendiği çalışmadan bu sayıda yararlanılabilir. Selçuklu devletine kardeşleri Celâleddîn Karatay ve Seyfeddin Karasungur gibi önemli hizmetleri olan Kemâleddin Rumtaş'ın yaptırmış olduğu mescid ve zaviyeye ait 1248 tarihli vakfiyenin özelliklerinin tanıtıldığı makale de bu sayıda yer almaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere 9. sayının makaleleri genellikle Ortaçağ tarihi ile ilgili konuları ihtivâ etmektedir. Sanat Tarihi konulu tek makale ise Gevale Kalesi'nde 2012 yılında başlayıp on yıl devam eden kazılarda

ortaya çıkartılan seramik, madenî ve cam eserlerin üzerindeki figürlerin tanıtıldığı makaledir. Söz konusu makale bu sayıda ilgililerin istifadesine sunulmuştur.

2024 yılı içerisinde vefât eden önemli tarihçilerden Mikâil Bayram, Mücteba İlgüder, Mustafa Öztürk, kültür tarihçisi Necdet Sakaođlu, Arkeolog ve Sanat Tarihçi Sadi Bayram ve yine Sanat Tarihçi Semra Ögel'in özgeçmişleri ile yayınları dergimizin vefeyât bölümünde yer almaktadır. Bu vesile ile vefât eden hocalarımıza Allah'tan rahmet dilerim.

Dergimizin 9. sayısının hazırlanarak yayınlanıp ilim dünyasına sunulmasına kadarki süreçte birçok akademisyen ve teknik ekibin katkısı olmuştur. Makaleleri ile katkı sağlayan yazarlarımıza ve hakemlerimize teşekkür ederim. Derginin bütün süreçlerinde önemli katkı ve desteği olan editör yardımcısı Doç. Dr. F. Şeyma Boydak'a, istişarelerde bulunduğumuz sürekli desteğini gördüğümüz Prof. Dr. Ahmet Çaycı'ya, yine editör yardımcıları Doç. Dr. Ahmet Yavuzılmaz'a ve Doç. Dr. Ali Dadan'a, makalelerin ön incelemelerini yapan ve İngilizce metinleri kontrol eden Öğr. Gör. Merve Gönluhoş Elmas ve Öğr. Gör. Dr. İsmail Kuđu'ya, yayın kurulumuza içten teşekkürlerimi sunarım. Üniversitemiz rektörü Prof. Dr. Cem Zorlu'ya ve Yayın Koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Fatih Kaleci'ye ve ekibine müteşekkir olduğumu ifade etmek isterim.

Dr. Öğr. Üyesi Zekeriya ŞİMŞİR

Selçuklu Medeniyeti Araştırmaları Dergisi

Editörü